

مهم‌ترین مراکز دانش و هنر در آسیا

۲۳ خرداد ۱۳۹۳ ساعت ۱۵:۲۹

کتاب سه جلدی تاریخ علمای بلخ، به عنوان اثری ماندگار، در خصوص تراجم، رجال و شخصیت‌های نواحی مختلف افغانستان، از کتابهای محوری در حوزه بلخ باستان که هم اکنون، نواحی گوناگون این کشور را در بر می‌گیرد، به شمار می‌رود.

معرفی کتاب

کتاب تاریخ علمای بلخ به تحقیق در شرح حال و آثار صدها تن از مشاهیر بلخ می‌پردازد. شهر بلخ، پیش از اسلام از کهن‌ترین مراکز تاریخ، مذهب و سیاست انسانی و اولین جایگاه اسکان مهاجرین آریایی بود. بلخ در گذشته از نظر اقتصادی و تجاری بسیار آباد بود و مردمانی از ملیت‌های مختلف در این شهر سکونت داشتند.

این شهر چهار راه هند و چین به شمار می‌رفت و از همین ناحیه بود که تمدن و فرهنگ ایران به شرق به ویژه به چین نفوذ کرد.

بلخ بعد از ورود اسلام، یکی از مهم‌ترین مراکز علمی و نظامی مسلمانان بود و اسلام از آنجا به ماوراء النهر و ترکستان راه یافت. افزون بر این، بلخ پس از اسلام دوره جدیدی را در فرهنگ و تمدن اسلامی آغاز کرد و از مهم‌ترین مراکز دانش و هنر در آسیا به شمار آمده و بزرگان و دانشمندان زیادی را در دامن خود پرورد.

کتاب سه جلدی تاریخ علمای بلخ، به عنوان اثری ماندگار، در خصوص تراجم، رجال و شخصیت‌های نواحی مختلف افغانستان، از کتابهای محوری در حوزه بلخ باستان که هم اکنون، نواحی گوناگون این کشور را در بر می‌گیرد، به شمار می‌رود.

در جلد سوم، زندگی نامه ۲۵۸ شخصیت آمده است. عدد ۹۲۰ که در مقدمه آمده، مقدار تمام زندگی نامه هایی است که در مجموع سه جلد، نگارش یافته است؛ البته تعداد واقعی آن، به ۹۱۹ زیست نامه می رسد. این کتاب که حدوداً دو سال بعد از درگذشت مؤلف، از سوی بنیاد پژوهش های آستان قدس نشر یافته، از حجم برخی بیوگرافی ها و تعداد آنان، کاسته شده است.

برای تدوین این کتاب شرح حال بیش از ۱۷۰۰ تن از بزرگان بلخ اعم از علما، فقها، محدثان، فلاسفه، حکما، شعرا، عرفا، قضات، حکام، وعاظ، محققان، سران لشکر و صاحبان اثر مورد بررسی و تحقیق قرار گرفت. برای دستیابی به شرح حال این بزرگان، علاوه بر وقت زیاد، احتیاج به منابع و مآخذ فراوانی بود. برخی از منابع چاپی یا خطی در کتابخانه های مشهد موجود نبود؛ بدین جهت برای مراجعه به این منابع به تهران، قم و شهرهای دیگر مسافرت شد و دهها منبع چاپی و خطی دیده شد. اسامی تمامی رجال بلخ بر اساس نام کوچک آنها به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده و برای هر یک از آنها شماره مسلسل نیز ذکر شده است... جلد اول این کتاب، شامل حروف «الف» تا حرف «ع» می باشد. جلد دو، از حرف «ع» تا حرف «میم» و جلد سوم، از ادامه حرف «میم» تا حرف «ی» به پایان رسیده است.

این سه جلد (۱۲۳۴ صفحه) را تشکیل داده است که سهم جلد سوم، ۲۷۱ صفحه می باشد. نویسنده، در این اثر پژوهشی، جز در مواردی اندکی که تحقیقات میدانی داشته، بیشتر از منابع کتابخانه ای بهره برده است. در پاورقی این اثر، نام منابع مشهوری از قبیل: «الذریعه، معجم البلدان، فضائل بلخ، تاج العروس، امالی صدوق، بغیة الطالب، أعیان الشیعه، الأنساب، فقهای بلخ، ریحانة الأدب، الغدير، رجال نجاشی، سفینه البحار، دایرة المعارف آریانا به چشم می خورد.

منبع:

مهدی رحمانی ولوی، «تاریخ علمای بلخ»، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی، ۱۳۹۲

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/20052/آسیا-هنر-دانش-مراکز-ترین-مهم>